

Les excepcions jurídiques existeixen: el cas del dret d'autodeterminació

written by Llorenç Prats | 11 de setembre de 2017

Per la Llei 19/2017, del 6 de setembre, del referèndum d'autodeterminació (cal dir-ho així ja que serà "la llei" que romandrà com a referent històric) aflora una excepció jurídica, a la qual els demòcrates ens hi podem acollir, siguin institucions públiques o privades, així com ciutadans i empreses. Aquesta excepció, tal com s'argumenta en la seva exposició de motius (àmpliament exposada) estableix que totes les normes que puguin entrar en conflicte amb l'exercici del dret fonamental del dret d'autodeterminació queden condicionades o han de ser aplicades de forma que el garanteixin i el protegeixin. Aquesta disposició –vàlidament emesa per mitjà d'un procés democràtic i contradictori– està per tant establint que els fonaments de dret d'una possible resolució judicial no són admissibles si perjudiquen o condicionen l'exercici bàsic d'aquest dret fonamental de caràcter col·lectiu.

Les administracions, davant aquesta innovació legislativa, podrien tenir dubtes del tot normals. Davant d'això, cal dir que si hi ha incompatibilitats de drets fonamentals, la jurisprudència tendeix a analitzar de forma sistemàtica si aquesta concurrència pot generar danys o perjudicis majors i també si la seva existència es pot mitigar de forma proporcionada i ajustada, a fi de permetre'n la coexistència. Per tant, cal dir-ho, no hi ha drets fonamentals absoluts, i tots ells han de reeixir enmig de diferents expressions d'altres drets fonamentals.

Escau, per tant, reclamar de la bondat jurisprudencial ordinària –ja que la del Tribunal Constitucional com òrgan

“polític” ja no es pot cursar després de rebutjar, sense més, qualsevol mecanisme de recusació dels seus magistrats (entre altres sorpreses jurídiques de tipus elemental)– que en l’aplicació del dret, la Llei 19/2017 no quedi afectada per possibles suspensions de caràcter automàtic, atesa la naturalesa pròpia sobre drets fonamentals que la nova llei aporta dins l’ordenament vigent.

Efectivament, en la curta vigència d’aquesta excepció jurídica, nascuda d’una intensa deliberació legislativa, enmig d’un agitat ambient social i polític, no és procedent incorporar el bloc de la constitucionalitat, inclòs el mateix Estatut, ja que en cap cas aquestes normes emparen ni desenvolupen l’exercici del dret fonamental a l’autodeterminació. Caldrà esperar per tant, no sols que l’executiu –diligent i amatent en l’aplicació de l’ordenament vigent, igual que la justícia– consideri de forma eficaç que les suspensions de drets fonamentals no es poden considerar, sinó també caldrà esperar que la seva tasca principal i prioritària és la protecció en l’exercici d’aquests drets fonamentals, tal com l’ordenament internacional preveu i les convencions generals de dret admeten.

El conflicte jurídic per tant no és tal si, al marge del que pugui establir la Llei de transitorietat, la Llei del referèndum d’autodeterminació de Catalunya s’emmarca dins el context, ajustat i precís, destinat a permetre exclusivament la celebració d’una consulta vinculant el pròxim 1 d’octubre d’enguany. Els mecanismes administratius de compulsió o semblants, que podrien generar eventuais friccions o greus disconformitats, no s’haurien de produir si una bona gestió intenta evitar-ho, i fa possible una jornada de participació que ha de ser eminentment cívica.

A hores d’ara, l’esquelet jurídic per a la celebració del referèndum és clar i suficient. El Govern català ha assumit l’encàrrec del Parlament, i no sols ha convocat el referèndum sinó que ha dictat un decret de mesures complementàries,

detallat i decisiu. Eventuals confrontacions amb altres drets fonamentals, com el dret a la intimitat (protecció de dades, per la qüestió del cens), de moviments (per l'obligació de constituir les meses) o a la tutela judicial (si com sembla els tribunals no podrien fer valdre una llei que segurament quedarà suspesa), si es plantegen davant la justícia ordinària, s'haurien de resoldre com un cas més de conflicte en el desenvolupament de drets fonamentals que interactuen entre ells, tot tractant de garantir-ne l'existència i gaudi.

La llei de referèndum d'autodeterminació, en contra del que s'ha dit, no subverteix l'ordre jurídic vigent, simplement en reclama un espai singular tot deixant indemne tot allò que no contravingui la necessitat inajornable del poble català d'exercir el dret fonamental a l'autodeterminació.

En dret, les excepcions com la de la Llei 19/2017 es fonamenten en raons d'interès general, d'ordre públic, seguretat pública, salut pública, ... que al final són l'ordenament natural que fa possible la convivència ciutadana, i resol les discussions o conflictes per mitjà de mesures proporcionals i equitatives. Pels ciutadans de Catalunya, i d'arreu d'Europa, la situació catalana, atesa la continuïtat i permanència d'un conflicte polític important, aquesta excepció està sobradament motivada, i com a tal està suficientment argumentada en l'exposició de motius: en aquesta exposició hi ha la clau per interpretar i aplicar un articulat que cap instància pot deixar sense efectes, llevat en allò que suposi una vulneració d'altres drets fonamentals, tot cercant la justa i equilibrada expressió d'ambdós, per no impedir-ne el legítim exercici.

Per tant, diguem arreu que de forma objectiva i raonablement, l'exercici del dret fonamental d'autodeterminació, tal com s'ha delimitat en la Llei emesa pel Parlament de Catalunya, no és susceptible de patir cap tipus de suspensió en la seva vigència i desenvolupament, i en tot cas, si conflueix amb l'exercici d'altres drets fonamentals, s'han de cercar les

millors solucions per garantir igualment el seu exercici.